

W. BIEGAŃSKIEGO · W. CZĘSTOCHOWIE

EX · LIBRIS · M · B · P · IM · DR ·

BIBLIOTEKA PUBLICZNA im. W. Biegańskiego w CZĘSTOCHOWIE

PRAWA REPRODUKЦИИ ZASTRZEŻONE

COPYRIGHT RESERVED

GONIEC CZĘSTOCHOWSKI

DZIENNIK POLITYCZNY, SPOŁĘCZNY, EKONOMICZNY I LITERACKI.

PRENUMERATA WYNOŚI: Rocznie rb. 6, półrocznie rb. 3, kwartalnie rb. 1, 50, miesięcznie kop. 50, wraz z przesyłką pocztową lub odnośnikiem do domów. Zagranicą, za markami pocztowymi, dopłaca się miesięcznie kop. 60.

Redaktor lub jego zastępca przyjmują interesantów codziennie z wyjątkiem dni świątecznych od g. 8—10 wiecz. Rękopisów nadesł. redakcja nie zwraca.

CENA

6 GROSZY

WYKŁADY: Za wiersz petytowy jednorazowo lub jego miejsce Nadstane k. 50, przed tekstem k. 40, za tekstem: 3 kol. i nekrologi po kop. 25, na 4 kol. po kop. 20. Drobne ogłoszenia po kop. 3 za wiersz. Najtańsze ogłoszenie kop. 20. Ogłoszenie treści matry omiamej o 50 proc. drożej. Za dołączenia prospektów lub reklam po 6 rubli od 1000 egzemplarzy.

PRENUMERATĘ I OGŁOSZENIA przyjmują wszystkie księgarnie, kantory i biura ogłoszeń: w Warszawie, Łodzi i miastach prowincjonalnych.

Adres REDAKCJI I ADMINISTRACJI CZĘSTOCHOWA, II-ga ALEJA Nr. 38. — TELEFON Nr. 50.

Krajoznawstwo ojczyście w szkołach polskich.

W № 152 „Gonia Częstochowskiego” poruszyłem sprawę wykładu krajoznawstwa ojczyściego w szkołach naszych. Obecnie zamierzam podać szczegółowy program wykładu tego przedmiotu.

Kurs krajoznawstwa ojczyściego winien być uzupełnieniem zasadniczego kursu geografii Polski. Zawiera on wiadomości i fakty cenne dla poznania kraju ojczyściego, nie wchodzące jednak do podstawowego kursu geografii ojczyściej ze względu na czysto metodycznych. W podstawowym kursie geografii Polski przeprowadza się system stosunków wzajemnych.

Punkt ciężkości tego kursu winien spoczywać w opisie oddzielnych prowincji polskich w celu wyjaśnienia wzajemnego stosunku życia narodowego do otaczającej przyrody.

Przy wykładzie krajoznawstwa ojczyściego, jako uzupełniającego kursu geografii ojczyściej stosowany jest system porównawczy, za pomocą którego winne być wyjaśnione wszelkie specjalne cechy naszego kraju. Polskie krajoznawstwo rozpatruje przedmiot geograficzny t. j. Polskę nie według oddzielnych części, lecz jako samodzielną całość, której specyficzne cechy mogą być wyjaśnione jedynie drogą zestawienia porównawczego i innymi podobnymi jednostkami, a więc krajami.

Oto szczegółowy program wykładu krajoznawstwa ojczyściego w Polsce:

Część I ogólny zarys geograficzny ziem polskich.

§1. Położenie geograficzne i obszar. Granice.

§ 2. Przyroda i ludność Polski. 1) Powierzchnia, 2) Gleba, 3) Systemy rzeczne, 4) Jeziora, 5) Klimat, 6) Roślinność, 7) Świat zwierzęcy, 8) Ludność na ziemiach polskich.

Część II. Rzut oka na gospodarczą działalność w Polsce.

§ 3. Rolnictwo i hodowla bydła: 1) Produkcja materiałów i fabrykatów, 2) Znaczenie gospodarstwa rolnego w Polsce, 3) Systemy gospodarstwa rolnego, 4) System uprawy ziemi, 5) Strafy gospodarskie, 6) Władanie ziemią, 7) Użytkowanie gruntu, 8) Podział ziemi wśród ludności. Stosunek procentowy lasów, pól, pastwisk, nieużytków itp., 9) Kultury rolne, 10) Urodzajność zboża, 11) Zbiór zboża a ludność, 12) Handel zbożowy, 13) Kultury ogrodnicze i sadowe, 14) Leśnictwo, 15) Hodowla bydła, 16) Handel bydem, 17) Hodowla drobiu, 18) Jedwabnictwo, 19) Myślistwo, 20) Emigracja wolna. Obiecywania.

§ 4. Przemysł fabryczny i górniczy:

1) Zarys historyczny, 2) Przemysł włóknisty, 3) Przemysł papier-

nicy, 4) Przemysł chemiczny, 5) Produkcja artykułów spożywczych, 6) Przemysł mineralny, 7) Przetwory zwierzęce, 8) Przemysł drzewny, 9) Przemysł węglowy, 10) Przemysł naftiany, 11) Przemysł metalowy (Hutnictwo), 12) Górnicstwo w Polsce, 13) Drobny przemysł ludowy.

§ 5. Komunikacja i handel: 1) Żegluga, 2) Flota handlowa rzeczna, 3) Flota handlowa morska. (Tu można wspomnieć z punktu historycznego o niefortunnych próbach zorganizowania w Polsce handlowej floty morskiej, 4) Koleje, 5) Drogi polne, 6) Szosy, 7) Poczta, 8) Telegraf, 9) Handel wszechświatowy, 10) Handel wewnętrzny i zewnętrzny.

§ 6. Stan oświaty na ziemiach polskich.

§ 7. Siły wojskowe. (Udział Polaków w wojskach).

§ 8. Finanse. W tym rozdziale należy rozpatrzyć stosunki finansowe na ziemiach polskich oraz udział ziem polskich w budżecie państw 3 zaborów.

Część III. Geografia historyczna Polski. Zarys historyczny prowincji polskich. Krótka historia miast i miejscowości historycznych w poszczególnych prowincjach polskich.

Stanisław Rumszewicz.

WOJNA.

Komunikat niemiecki.

BERLIN. (W. B. T.) Urzędowo donoszą 13 sierpnia:

Wschodni plac boju.

Grupa wojsk generała marszałka polnego v. Hindenburga:

Natarcia rosyjskie na południu od Smorgoni i pod Lubieszowem pozostały bez skutku.

Na zachodzie od Zalościa odparto ataki nieprzyjacielskie.

Front gen. marsz. pol. Arcyksięcia Karola:

Na zachodzie od Monasterzysk, jak również na froncie Bystrzycy, na południowym zachodzie od Stanisławowa odrzucono atakujących Rosjan częściowo za pomocą kontrataków.

Zachodni plac boju.

Pomiędzy Tiepvala Somme nasi sprzymierzeni przeciwnicy zebraли wczoraj wszystkie swe siły do jednolitego ataku, który po uprzednich ograniczonych walkach, w odcinku Owillers—Pozières, wybuchł w nocy na całej linii. Natarcie to załamało się wśród najcięższych strat dla nieprzyjaciela pomiędzy Thiepval a Guillefont.

Dalej na południu aż do Somme doszło do ciężkich walk na bliskim dystansie z ciągłe rzucającymi się do ataku Francuzami. Prowadzone one były w ciągu całej nocy i toczą się jeszcze pod Maurepas i na wschodzie od Hem.

Bezpośrednio na południu od Somme załamał się w całości w ogniu naszym atak francuski pod Biches.

Na pozostałym froncie nie wydarzyło się nic o znaczeniu ważniejszym.

Patrole nasze wzięły jeńców w liniach francuskich na północnym wschodzie od Vermelles, pod Combres i na południu od Lusse.

Operacje nieprzyjacielskich oddziałów wywiadowczych odparto na wielu punktach.

Na południu od Bapaume zestrzelono dwupłatowiec angielski.

Jego Cesarska Mość obdarzył orderem „Pour le Merite” porucznika Franka, który brał udział w zwycięskich walkach w powietrzu na południe od Bapaume w dniu 9 sierpnia.

Balkański plac boju.

Nie wydarzyło się nic szczególnego.

Naczelne dowództwo armji.

Komunikat austriacki.

WIEN. (W. B. T.) Urzędowo donoszą 13 sierpnia:

Rosyjski plac boju.

Na południowym wschodzie od Worochty wojska nasze utrzymują swe stanowiska przed nowymi zaciętymi atakami. Nieprzyjacieli odniósł zupełne niepowodzenie.

Bezpośrednio na zachodzie od Stanisławowa w zaciętych walkach trwających w ciągu dnia i nocy odrzucone zostały dwie dywizje rosyjskie.

Na wschodzie od Dniestru znajdowały się po naszej stronie w walce tylko oddziały o nieznaczącej sile.

Na zachodzie od Zalościa armja generał-pułkownika Boehm-Ermollego ponownie odparta masowe uderzenie rosyjskie.

W okolicy Brodów lotnik a. i k. spowodował pożar latawca nieprzyjacielskiego systemu „Albatros”.

Na Wołyniu nad Stochodem walka zakończyła się.

Stwierdzono iż podczas ostatnich wielkich, zupełnie niepomysłowych ataków nieprzyjaciela na front Stochodu użyte były również wszystkie oddziały gwardji rosyjskiej i że odniosły one jeszcze cięższe straty, aniżeli inne nieprzyjacielskie korpusy wojskowe.

Włoski plac boju.

Włosi ruszyli ze znacznymi siłami na nasz nowy front pomiędzy morzem a Monte San Gabriello.

W odcinku na wschodzie od doliny Valona (?) wojska nasze odparły liczne ataki.

Do zaciętych walk doszło znowu na wzgórzach na wschodzie od Gorycji, gdzie załamało się wśród ciężkich strat siedm szturmów nieprzyjacielskich.

Od początku ataków włoskich w ręce nasze wpadło 5000 jeńców, w tem 100 oficerów.

Albański plac boju.

Oprócz zwykłej działalności bojowej nad dolną Wojską nie wydarzyło się nic szczególnego.

Zastępca szefa sztabu generalnego v. Hoefler

Feldmarszałek-porucznik.

Sprawozdanie admiralicji austriackiej.

(W. B. T.) Urzędowo donoszą dnia 13 sierpnia

W nocy z 12 na 13 sierpnia zniszczono zupełnie przez morską eskadrę lotniczą hangary w Caspalto pod Wenecją. W jednej z hal wybuchł latawiec na wysokości 500 metrów, druga hala spłonęła bez wybuchu.

Jednocześnie inna eskadra latawców morskich obrzuciła z bardzo dobrym skutkiem halę lotniczą w Forgo, urządzenia w Grado, baterie u ujścia Isonzo i forty adriatyckie. Stwierdzono bezstronnie trafność strzałów w halę lotniczą i stanowiska baterji, oraz pół tuzina pożarów.

Trzecia eskadra trafiła w baterje u ujścia Isonzo, oraz obiekty wojskowe w Pieres i San Canzia.

Pomimo gwałtownego ognia obronnego podczas wszystkich ataków, latawce wróciły pomyślnie.

Dowództwo floty.

Komunikat rosyjski.

Urzędowo donoszą, dnia 11 sierpnia:

Front zachodni.

Po południu:

Nad Stochodem w okolicy Lubieszów — Wólka Lubieszowska — Stobychwa — Zarzeczce toczą się walki w dalszym ciągu.

Nad Seretem wojska nasze posuwają się naprzód. Także i tam toczą się zacięte walki. Nieprzyjaciel stawia zacięty opór i wykonywa kontrataki. Pomimo wysiłków nieprzyjaciela, zmierzających do powstrzymania ofensywy naszej, dzielne wojska generała Sascharowa wypędziły za pomocą następujących po sobie ataków nieprzyjaciela ze wsi i lasów na prawym brzegu rzeki i zawiadnęły panującymi nad okolicą pasmami wzgórz. Obecnie toczą się walki na linii Trościeniec — Nestorowce.

Pułki kawalerji naszej atakowały dwukrotnie piechotę nieprzyjacielską i za pomocą ponownych ataków na skrzydłach przeciwko gęstym formacjom niemieckim powiodło się im odrzucić je w zupełnym nieładzie, po wstrzymując w ten sposób atak.

Dzielne wojska gen. Eoka wzięły do niewoli w okolicy tej podczas walk od 4 do 19 sierpnia 268 oficerów i 13.000 szeregowców. Prócz tego zabrano przeszło 1000 rannych Niemców i Austriaków. Do tego doliczyć należy wziętych do niewoli w dniu 10 sierpnia nieranionych Niemców i Austriaków: 2 oficerów sztabowych, 104 oficerów i 4872 żołnierzy. Według opowiadań jeńców, straty przeciwnika są ciężkie.

Komunikat francuski.

Sprawozdanie urzędowe z dnia 12 sierpnia:

Wieczorem:

Na północy od Somme, po przygotowawczych walkach dnia wczorajszego i nocy, wojska nasze przeszły dzisiaj do ataku na trzecią linię niemiecką, która ciągnie się poręczając na wschodzie od Hardecourt aż nad Somme do wzgórza pod Buscourt. Na tym froncie, długości 6 i pół klm., piechota nasza wzięta w potężnym rozmachu wszystkie rowy ochronne, oraz szanice.

Wtargnęliśmy do wsi Maurepas, część południową, której trzymamy w swym posiadaniu.

Przesunęliśmy linje nasze naprzód na południowe stoki wzgórza 109 wzdłuż drogi Maurepas — Clery i na wzgórze na wschód od tej ostatniej wsi. Liczba nieranionych jeńców wynosi 1000. W ręce nasze wpadło 30

karabinów maszynowych Kontratak niemiecki pomiędzy Clery a Maurepas zatałamił się w naszym ogniu.

Na południu od Somme skierowaliśmy na niektórych punktach ogień niszczący na szanice nieprzyjacielskie, szczególnie w okolicy Deniecourt.

Na froncie Verdun gwałtowne walki artylerji w okolicy Fleury, Vaux i Chapitre.

Na pozostałych frontach dzień minął względnie spokojnie.

Komunikat angielski.

Urzędowo donoszą 12 sierpnia:

Pomiędzy Ancre a Somme nie zaszły żadne zmiany.

Na południowym wschodzie od Ypres nieprzyjaciel usiłował opuścić swe rowy i przejść do ataku, lecz usiłowania jego nie odniosły powodzenia.

Zajęcie Nadwornej.

LONDYN. 13 | 8. Biuro Reutera donosi z Petersburga: Rosjanie obsadzili Nadwornę.

Zajęcie Stanisławowa.

W komunikacie austriackim z d. 11 sierpnia czytamy: Rosjanie obsadzili Delatyn i Tyśmienicę; także i Stanisławów został przez nas bez walki opuszczony.

Ofensywa 150 dywizji.

WIEDEN. 13 | 8. „Fremden Blatt“ na podstawie informacji „Basler Nachrichten“, otrzymanych z Petersburga, oblicza, że ofensywa rosyjska przeciw Galicji podjęta została przy pomocy 150 dywizji rosyjskich.

Bombardowanie Wenecji.

RZYM. 13 | 8. Z powodu ostatniego ataku na Wenecję, agencja Stefani donosi:

Wieczorem d. 10 sierpnia, jak głosi komunikat austriacki, liczne ważne punkty wojskowe zostały z całą pewnością skutecznie trafione. W przeciwieństwie do tego komunikatu, rzucone bomby wznieciły tylko małe pożary w mieście.

Bombardowanie Doyru.

LONDYN. 13 | 8. (Urzędowo) Dwa nieprzyjacielskie latawce przeleciały po południu nad Dover i rzuciły bomby. Nie wyrządzono jednak żadnych szkód. Jeden oficer i sześciu żołnierzy zostali lekko ranieni. Hydroplany odpędzono w kierunku morza.

Działa angielskie nad Isonzo.

BELIN. 13 | 8. Korespondent „Lokal Anzeiger“ donosi z Bazylei: Nad Isonzem dolnym strzela, według rzeczoznawcy wojskowego dziennika „Italia“, kilka takich samych, dalekonośnych, olbrzymich dział angielskich, jakie używane są obecnie nad rzeką Somme.

Wojska portugalskie na froncie francuskim.

BERLIN. 13 | 8. Według doniesienia „Voss. Ztg.“ potwierdzają się doniesienia pism francuskich że wysyłanie wojsk portugalskich jest rzeczą dokonaną, i to 2 dywizji o sile około 40 tys. żołnierzy.

O warunkach pokoju.

„Frankfurter Ztg.“ помещаца на начелном месту наступające uwagi на темат warunków pokojowych: „Rozwiązanie zagadnień przyszłości zależy od tempa, w jakim wśród naszych nieprzyjaciół ustaleni się zdanie, iż z karty wojennej nie da się już więcej nic wyłączyć i że dla nas pozostanie taki plus wojennych sukcesów, jaki w czasie pertraktacji o pokój bezwarunkowo musi być wzięty pod rozwagę. To bynajmniej nie oznacza, abyśmy w przyszłym pokoju chcieli nasze granice popro-

wadzić tam, dokąd sięgnęły nasze rowy strzeleckie, gdyż w roku 1871 nie anektowaliśmy Paryża i połowy Francji.

Chcemy wskazać tylko na to, iż zajętego obszaru politycznie możemy ewentualnie nie brać w rachubę. Jak długo Anglja jeszcze żywi wiarę, że zdoła nas wyrzucić poza Ren i nawet jeszcze dalej, tak długo Anglja będzie prowadziła wojnę. Podobnie rzecz ma się i z Francją, która nie jest panią swej woli, Anglja bowiem zajmawszy Calais i uczyniła pniędzy, ma tu wpływ pierwszorzędny.

Jest na kartach wojny rzeczą dowiedzoną, że atakujący daremnie o wiele później przychodzi do przekonania, iż już dalej pójść nie jest w stanie, aniżeli zwycięski jego przeciwnik.

Pod względem wojskowym niema zatem podstaw do tego, by przewlekająca się i nadaremna ofensywa nad Sommą przyniosła Anglji i Francji pokój. Przygotowań nam zatem należy nasze pełne materialne i duchowe siły na trzeci rok wojny. Gdy nas pokój zaskoczy, przygotowania poczynione, chociaż nadaremne, przyniosą o wiele mniejszą szkodę, aniżeli by ją przyniosła złudna nadzieja pokoju, gdybyśmy jej poświęcili nasze wewnętrzne i zewnętrzne siły.

O pokoju.

„Nowoje Wremia“ oświadcza, że w kołach rządowych petersburskich i londyńskich panuje nastrój pełen nadziei na niedaleki pokój. Żywią nadzieję, iż w najbliższym czasie nastąpią bardzo ważne wypadki na terenach wojny, a te znów spowodują pertraktacje pokojowe.

Decyzja Grecji.

ATENY, 13 | 8. „Hestia“ pisze, że wskutek sytuacji, jaka obecnie wytworzyła się na Kaukazie, Bukowinie i w Karpatach warunki zmiany taktyki Grecji są nadzwyczaj sprzyjające. Zdaje się, że godzina decyzji dla Grecji wybiła teraz po raz drugi.

Wahanie Rumunji.

BUDAPESZT 13 | 8. „Az Est“ donosi: na ostatniej Radzie ministrów obradowano ponownie nad kwestją stanowiska, jakie Rumunja zajmować ma wobec toczącej się wojny.

Kwestję rozważano szczegółowo.

Obiegają pogłoski, iż rząd waha się obecnie wystąpić z tak stanowczym oświadczeniem o konieczności utrzymania się na stanowisku neutralnym, jak to uczynił w swoim czasie. Przeważna część Rady ministrów wypowiada pogląd, iż Rumunja powinna wytrwać na swoim obecnym stanowisku wyczekującym.

Na granicy rumuńskiej.

BERLIN, 13 | 8. Z Bukaresztu donoszą do „Lokal Anzeigera“: Według informacji „Universala“, do Reni przybyły 2 brygady rzyjskie, złożone wyłącznie z Serbów. Od kilku dni trwa wielkie przesuwanie wojska na linii Benders—Reni—Bołgrad, wskutek czego przerwano komunikację pomiędzy Reni a Odessą i Reni a Galacem. Roboty ziemne, łączące Reni z Izmailiem przez Cartel, wykończane są z największym pośpiechem.

Turocy w Lublinie.

W tych dniach rankiem na dworcu kolejowym w Lublinie widziano przejeżdżające wojska tureckie. Żołnierze tureccy wyglądają doskonale, są rosłej i tegiej budowy ciała, o smukłych twarzach, ubrani w szare, nowe mundury.

Turocy w Sosnowcu.

W tych dniach przejeżdżały przez Sosnowiec drogą deblińską oddziały wojsk tureckich. Wygląd żołnierzy tureckich sprawia imponujące wra-

zenie, gdyż wszyscy są dobrze zbudowani, silni i zdrowi, ubrani w nowe szarego koloru mundury i piękny wojenny rynsztunek. Oficerowie noszą na mundurach pasy koloru amarantowego.

Hr. Andrassy.

WIEN, 13 | 8. Według ostatnich wiadomości, minister spraw zagranicznych Austro-Węgier, baron Burian na swem stanowisku nadal pozostaje, przeto pogłoski o nominacji hr. Juljusza Andrassyego nie sprawdzają się.

Sprawa polska w Rosji.

GENEWA, 13 | 8. Dzienniki szwajcarskie donoszą, że „Rusk. Wied.“ zamieszczają wiadomość pochodzącą z wiarogodnego źródła, iż zamierzo- no przez rząd rozpatrywanie w ciągu dni najbliższych rozmaitych projektów, dotyczących przyszłości Pol- ski, — odłożono na czas nieograniczony.

Konferencje.

Niemale znaczenie militarne przypisują w Petersburgu rzekomym po- nufnym konferencjom cesarza Mikołaja z generałem Brusilowem.

Powrót.

WARSZAWA, 11 | 8. Ewakuowani w swoim czasie przez władze rosyjskie bezdomni z powiatów: kaliskiego, piotrkowskiego i warszawskiego na teren wschodni przybyli wczoraj w kilku partjach na stację kolei wiedeńskiej, skąd odjechali do miejscowości stałego zamieszkania.

Rewja Legionów.

„Ziemia Lubelska“ donosi: Po raz pierwszy od początku wojny, d. 26 lipca, w okręgu C. wszystkie oddziały legionów polskich zeszyły się w jednym miejscu; z sąsiednich wzgórz można było podzi- wiąć wspaniałą postawę maszerują- cych pułków piechoty, jazdy i innych gatunków broni.

Dywidzja polska, która miała prze- trzymać w ostatnich czasach olbrzy- mie trudy i walki, wyglądała pod każdym względem imponująco, co też stwierdził w swej przemowie ko- mandant grupy w armji generała Lin- singena.

Po skończonej rewji generał ten miał do polskiego korpusu oficerskie- go przemowę, którą już w naszym „Gońcu“ w swoim czasie zamieściłi- my, a w której zaznaczył, że cho- ciaż dotychczas nie stykał się z leg- jonami polskimi, ale jego wybitni koledzy, generałowie i komendanci niemieccy, którzy widzieli legiony w ogniu, stale wyrażali się o nich z jaknajwiększym uznaniem; generał wie sam, jak ciężkie zadania miały do spełnienia w ostatnich walkach legiony polskie i jak one się świetnie z tych zadań wywiązały.

Z Sosnowca.

Skazanie. Na mocy wyroku sądu polowego, skazano na śmierć za zdradę wojen- ną poddanego rosyjskiego: Scholema Kiffera z Sosnowca. Rozstrzelano go 10 sierpnia.

Kiffer na początku wojny sprawo- wał funkcje kontrolera straży oby- watelskiej w Sosnowcu.

Z Warszawy.

Echa obchodu rocznicy 5-go sierpnia 1864 r.

W obchodzie rocznicy 5 sierpnia 1864 roku, brały udział—poza orga- nizacjami już wymienionemi:

Liga Kobiet Pogotowia Wojennego, Koło Wolskie, ze sztandarem i z wień- cem, Warszawski Związek Harcerzy, ze sztandarem, Stowarzyszenie Wza- jemnej Pomocy Nauczycieli żydow-

Kursy robót ręcznych dla kobiet

Józefy Jarnuszkiewiczowej i Marji Jacobsonówny

w Częstochowie.

Od 1 Września r. b. otworzone zostaną kursy robót ręcznych dla kobiet, w zakres których wchodzić będzie: krój i szycie dla użytku domowego, rysunki i malarstwo w zastosowaniu do robót ręcznych, wszelkie roboty praktyczne, artystyczne i hafty, oraz laubzega i wypalanie na drzewie.

Zapisy uczennic i bliższe szczegóły udzielane są codziennie ul. Szkolna № 9 m. 5 od godziny 4—6 po południu.

skich, Kursy Wakacyjne Nauczycieli Ludowej ze sztandarem, Kursy Za- wodowe dla ślusarzy, Warszawskie Towarzystwo Wioślarzy, Cech Szco- tkarzy, Stowarzyszenie Samokształc- nia, Wzajemna Pomoc Studentów ży- dów Politechniki Warszawskiej, Pol- ska Organizacja Skautowa, Bratnia Pomoc Uniwersytetu, Tow. Walki z Pijaństwem „Przyszłość“, Zrzeszenie teatru Rozmaitości, Tow. Hygieny im Prusa.

Na tem samym miejscu.

Z powodu rocznicy stracenia Trau- guta i 4 jego towarzyszków na stokach Cytadeli, przypomnieć należy, że na tem samym miejscu na dwa lata przed tem dokonano pierwszych eg- zekucji w epoce powstania styczni- wego. W dn. 21 sierpnia 1862 roku stracony został sprawca zamachu na W. Ks. Konstantego podczas jego wjazdu do Warszawy, czeladnik kra- wiecki Ludwik Jaroszyński.

W dniu 26 sierpnia 1862 r. stra- ceni zostali:

Aleksander Ludwik Ryll i Jan Rzonca obaj litografowie, jako spraw- cy zamachu na margrabiego Wielo- polskiego. Wszyscy trzej straceni byli niepełnoletni, a zamachy przez nich dokonane — nie udane.

Dla turystów.

Do Warszawy często przybywają turyści z Niemiec, Austrii i Węgier, w celu zwiedzenia miasta i zaznajomienia się z jego urządzeniami. Władze okupacyjne zaproponowały za- rządowi miejskiemu nadesłania wy- kazu, jakie instytucje miejskie, do- broczynne i urządzenia społeczne godne są zwiedzenia.

Klub „brylantowy“.

Część kupców warszawskich, han- dlujących brylantami, postanowiła utworzyć razem z jubilerami wspólny klub, wzorowany na klubach w Ant- werpii i Londynie, gdzie jest zara- zem giełda tych specjalistów.

Poza tem ma być przy klubie lom- bard dla kupców, którzy będą mogli tam zastawiać brylanty

Pomoc dla rodzin legioni- stów. (Komunikat).

D. 1 sierpnia rozpoczęła się przy Cesarskiem Prezydjum Polieji w Ra- tuszu wypłata zapomóg dla rodzin legjonistów poddanych Królestwa Pol- skiego, które zamieszkują w stoł. m. Warszawie i ziemskim powiecie. Za- pomogi te zostały przyznane na sku- tek starań Departamentu Wojskowe- go N. K. N. przez Naczelną Komendę Armji Austriacko-Węgierskiej. Zapomogi są wydawane wstecz, t. j. od dnia złożenia przez danego legjoni- stę przysięgi, wskutek tego, niektórym rodzinom wypłacono po tysiąc kilkadziesiąt marek.

Dotychczas wypłacono zapomogi 92 rodzinom na sumę przeszło 40,000 marek.

Wypłaty uskutecznią się w miarę zwrotu arkuszy płatniczych przez C. K. Generał - Gubernatorstwo w Lu- blinie.

O dniu otrzymania zapomogi roz- dziny są zawiadamiane za pomocą

specjalnych pozewek. Dalsze zapo- mogli będą wypłacane regularnie co miesiąc.

Godzi się zaznaczyć, że powyższe zapomogi nie mają nic wspólnego z jakakolwiek dobroczynnością, oraz, że nie mogą być brane w rachubę, jeśli chodzi o pokrycie należności z wyroku sądowego.

Z Łodzi.

Egzekucje.

W Łodzi obwieszczono urzędowo, co następuje.

Na mocy prawomocnego wyroku sądu polowego przy Cesarско-nie- mieckiej łódzkiej gubernji wojskowej z d. 2 sierpnia 1916 r., skazano na śmierć rosyjskich poddanych robot- ników:

- 1) Józefa Borkowskiego z Chojen,
- 2) Władysława Stachórskiego z Łodzi,
- 3) Romana Wylęną z Łodzi,
- 4) Antoniego Wojewódzkiego z Podlasia,
- 5) Andrzeja Papierskiego z Tu- szyna, ponieważ posiadali broń pal- ną i używali jej do napadów rabun- kowych na mieszkańców kraju.

Wyrok wykonano d. 4 bm., o g. 6 rano, przez rozstrzelanie.

KRONIKA

Wniebowzięcie Najświętszej Marji Panny.

Dzisiaj przypada uroczystość Wnie- bowzięcia N. M. Panny. Jest to pier- wsze najuroczystsze święto ustano- wione na cześć Najświętszej M. Pan- ny obchodzone już za św. Grzegorza Turaneńskiego. Przedmiotem Wnie- bowzięcia (Assumptio) jest uczczenie błogostawionego zgonu Najśw. Marji Panny, Jej zmartwychwstania i try- umfalnego wnieścia z ciałem i du- szą.

Marja zasnęła spokojnie w Jeru- zalem, dusza Jej wstąpiła natych- miast do chwaly, apostołowie złoży- li Jej ciało w grobie, wykutym w skale Gethsemanji, kościół wierzy pobożnie chociaż nie podaje tego za dogmat wiary, że Marja przebywała w grobie tylko chwil kilka, legenda zaś twierdzi, że gdy św. Tomasz ot- tworzył trumnę znalazł jedynie szat- dziewiczą prostą i ubogą.

Święto Wniebowzięcia przypada w dniu 15 sierpnia. We Francji było ono obchodzone z największą uroczy- stością wskutek ślubu Ludwika XIII, który swoje królestwo, rodzinę wła- sną osobę podobnie jak król polski Jan Kazimierz, oddał pod opieką Naj- świętszej Marji Panny.

Dzisiejsze nabożeństwa.

Dzisiaj w dzień odpustu Matki Boskiej Zielnej czyli Wniebowzięcia Najświętszej Marji Panny, na Jasnej Górze odbędą się uroczyste nabożeń- stwa z całodziennym wystawieniem Najświętszego Sakramentu. Sumę na wielkim kościele odprawi o godz. 10 i pół przed poł. O. Antoni, kasa-

nie zaś wygłosi O. Bernard. Nieszpory bez kazania o godz. 3 i pół po poł. odprawi O. Bernard.

Nie przyszli...

Na odpust dzisiejszy od lat setek przybywało najwięcej pielgrzymów ze wszystkich stron kraju Litwy i Rusi, święta Góry, ale i dla wielu ludzi i ich rodzin, skupiających się dokoła klasztoru jedyny najważniejszy dzień w roku, który ich stawiał na nogi ratując od niepowodzeń całorocznych.

W sklepach i budkach podklasztornych restauracjach i jadłodajniach w ul. 7 Kamieniec na placu i w ulicy św. Barbary, wreszcie setki wdów i rodzin, opierających byt na tak zw. noclegach oczekiwały rokrocznie dnia tego z utęsknieniem. Ullice Częstochowy i plac Janogórski wity się już w wigilję świętą tłumem różnobarwnych świt i zapasek jaskrawiły się zdala samodzielnym złotem księżyczek. Na dzień ten przybywało ludu kilkadziesiąt tysięcy.

Dzisiejsza pielgrzymka legjonistów.

Jak już pisaliśmy onegdaj, w dniu wczorajszym przybyła do Częstochowy pielgrzymka złożona z 47-tu uzdrowieńców legjonistów z Kamińska by u stóp Królowej Korony Polskiej złożyć Jej hołd najwładzy i uprosić o błogosławieństwo dla Tej co nie zginęła.

Dzisiejszy koncert na legjonistów.

Dziś zatem we wtorek 15 bm., o g. 4 po poł. w wystawowym parku Staszica odbył się na koncert orkiestry Straży Ogniowej, z którego dochód przeznaczony jest na rodziny legjonistów polskich m. Częstochowy.

Prócz koncertu będzie: poczta, z konkursem na największą liczbę otrzymanych kart, wróżki, wreszcie rozlosowanie zabawek dziecięcych.

Przy kwiatkach zasiadają pp. Szymkowiakowa i Turska, w bufecie pp. Ziemska, Bogucka, Snawadzka, Szatrowska, przy poczcie pp. Federowiczówna i Goszczyńska.

Przystępne ceny wejścia umożliwią każdemu, przyczynienie się do tak wzniosłego celu, jak ulżenie ciężkiej doli rodzinom tych co dla Polski krew swą przelewają. Jak się dowiadujemy koncert budzi ogromne zainteresowanie i wybierają się nań niemal wszyscy częstochowianie.

Przedłużenie moratorium.

W nr. 39 „Dziennika rozporządzeń” ogłoszono następujące rozporządzenie w sprawie terminów weksli i czeków.

Terminy, określone w rozporządzeniach z d. 21 marca, 14 maja, 18 września, 20 listopada 1915 r., 22 stycznia i 12 maja 1916 r. o przedłużeniu praw z weksli i czeków, przedłuża się poza 30 września 1916 r. tymczasem do 31 grudnia 1916 r.

Pół miliona z W. Kwety.

Pomimo, że kwesta ogólnokrajowa pod wymownym hasłem: „Ratujcie dzieci!” daleka jest jeszcze od zsumowania można już jednak, w pewnym przybliżeniu, określić sumę, jaką przyniesie na przeszło pół miliona rubli.

Widowisko studenckie.

Grone młodzieży częstochowskiej, studjującej na uniwersytecie i politechnice w stolicy, bawiąc na ferjach letnich w naszym mieście postanowiło poczynić starania u władz o udzielenie mu pozwolenia na wielkie widowisko studenckie na rzecz niezamożnych swych kolegów.

Daną będzie komedia Ostrowskiego „Łapownicy” (Intratna posada) u-

SZKOŁA MĘSKA Towarzystwa Opieki Szkolnej

dawniej Z. Wigurskiej i K. Bolewskiego Teatralna 9.

Przygotowuje do wszystkich średnich zakładów naukowych. Uczniowie ze świadectwami tej szkoły będą przyjmowani do gimnazjum T. O. S. bez egzaminów. Zapisy do 20 sierpnia od 3-5 w Sklepie Wiejskim ul. Panny Marji № 41. Od 21 sierpnia w kancelarii szkoły, Teatralna 9.

Kierowniczka Wanda Jakubowska.

twór grany już w Częstochowie nieraz, jednak tym razem w wykonaniu studentów i najlepszych amatorów pod reżyserją p. Wład. Glogera, ściągnie napewno w dniu 24 sierpnia liczną publiczność do teatru Paryskiego.

Młodzież akademicka, chcąc uświetnić swe pierwsze w Częstochowie widowisko studenckie, zaprosiła również do współdziałania orkiestrę „Lutni”.

Faloszowana sacharyna.

Na prowincji ukazała się w handlu podrobiona sacharyna, zmieszana z wapnem.

Powszechna dezynfekcja.

„Lodz. Tag.” donosi, że z rozporządzenia władz odbędzie się na prowincji powszechna dezynfekcja mieszkań oraz ludzi. Czyste mieszkania i ludzie czyszczeni nie będą podlegali dezynfekcji.

o paszporty!

Policja Komisarjatu I prosi nas o zaznaczenie, że wszyscy, którzy nie odebrali jeszcze paszportów rodzinnych winni to uczynić jaknajprędzej, gdyż po upływie tego miesiąca będą musieli zapłacić znaczne grzywny.

Z Giełdy Pracy przy R. O. m. Częstochowy.

W czasie od 24 lipca do 12 sierpnia włącznie zgłosiło się do biura Giełdy Pracy przy R. O. m. Cz. 313 bezrobotnych. Wysłano do różnych robot na miejscu i do najbliższej okolicy 72 osoby, jednak z różnych względów zaofiarowaną pracę przyjął tylko 29 osób.

Hojny zapis częstochowianki.

Ces. N. Sąd Okręgowy złożył u rejenta Wład. Jetzewskiego na przechowanie sporządzony 10 stycznia 1914 własnoręczny testament śp. Marij Bronisław Pawelskiej, posiadaczki nieodwołanej nieruchomości nr. 6 przy ul. św. Barbary tudzież papierów procentowych.

Zapisodawczyni przeznaczyła czwar tą część majątku powtórnie ożenionemu ojcu swemu, pozostałe 3 czwarte zaś w równej części na 6 celów, mianowicie: Schronisko dla paralityków przy ul. Wieluńskiej, Dom Starców przy ul. Szkolnej, Salę Zajęć przy ul. Piotrowskiej, kościół św. Barbary, oraz dwa warszawskie Zakłady św. Kazimierza i Dzieciątka Jezus. Na każdą instytucję przypada mulej więcej po rb 5,000.

Kalendarz informacyjno-handlowy.

Jak się dowiadujemy, Koło Pracujących nad rozwojem Przemysłu i Handlu przy Stow. Kupców Polskich, przedsięwzięło starania ku wydawaniu kalendarza informacyjno-handlowego m. Częstochowy. Kalendarz ten prócz działu inseratowego, zawierać będzie bogaty dział literacko historyczny, przegląd wypadków na terenie wojny z uwzględnieniami jaknajszerszym sprawą polskiej, wiele informacji koniecznych dla sprzedawcy, oraz kupującego, jak i wszelkie dane, dotyczące instytucji częstochowskich.

Przypuszczamy, że społeczeństwo miejscowe poprze usiłowania młodej

instytucji, która wykazała już wiele żywotności podczas swej kilkumiesięcznej egzystencji i udzieli wszelkich informacji komisji redakcyjnej kalendarza, tem bardziej, że istniejące już wydawnictwa ze względu na wymienione warunki nie są aktualne, a brak tego rodzaju kalendarza dał się bardzo w ostatnich czasach uczuć. Nie należy też zapominać o tem, że Koło ma za zadanie rozwój rodzimego przemysłu i handlu, a więc tworzenie jaknajmocniejszych podstaw naszego bytu.

Z Rakowskiego Tow. Pożyczkowo-Oszczęd.

Na ogólnem zebraniu członków Rakowskiego Towarzystwa Pożyczkowo-Oszczędnościowego w dniu 30 kwietnia br. postawiono wniosek obniżenia stopy procentowej od pobranych pożyczek, który powierzone rozpatrzyć władzom T-wa. Stosując się do powyższego, władze T-wa wnioskują w położenie swych członków wskutek anormalnych warunków opracowały następujące rezolucje:

Od sum spłacanych miesięcznie pobierać i nadal 5 proc., sumy pozostałe od spłaty w końcu roku uważać nie za sumy sprolongowane i pobierać od nich nie 8 procent a 7 procent.

Powyzsza uchwała wchodzi w życie od 1 lipca br. do czasu przywrócenia normalnych warunków w kraju.

Rozbiegane konie.

Onegdaj w godzinach przedwieczornych para koni zaprzęzonych do wozu Franciszka Paprotnego mieszkańca wsi Kózki gm. Panki zostawionych bez woźnicy obok domu nr. 23 przy ul. Panny Marji spłoszona poniosła wóz w stronę placu magistrackiego. Na szczęście obyło się bez wypadku przejechania, jednak fakt ten i pociąganie do odpowiedzialności właściciela zaprzęgu, winien być przestroga dla innych woźniców, którzy zostawiają konie bez opieki lub pod dozorem dźwiatwy.

Czem zastąpić mydło?

Drożyzna mydła staje się coraz dotkliwsza. Dlatego też cenne są wskazówki, jak się od tej drożyzny bronić, w jaki sposób brakowi zaradzić.

Poniższe wskazówki w tej mierze otrzymaliśmy od doświadczonego chemika, p. Br. Koskowskiego.

Typowa recepta na mydło do prania: 85 części potażu albo podwójna ilość sody do prania, 5 części saponiny i 10 części perboratu. O ile niema sody ani potażu — można je zastąpić ługiem, sporządzonym z potażu — można je zastąpić ługiem, sporządzonym z popiołu drzewnego. Saponinę można nabyć w składzie aptecznym, na wsi zaś można ten środek otrzymać samemu: należy zbierać korzeń mydlany (mydlik), rosnący u nas powszechnie na każdym gruncie, prócz błotnistych; odwar z korzenia daje saponinę. Przy zbieraniu mydlika należy postępować ostrożnie, roślina ta bowiem ma bardzo szeroko rozgałęzione korzenie,

najwięcej zaś saponiny posiadają właśnie najcięższe korzenie. Odwar z korzenia mydlanego używa się szeroko w przemyśle włóknistym do odtłuszczania wełny i jedwabiu.

Co do perboratu—środek ten można otrzymać w składzie aptecznym. Gdyby spekulacja zbyt wyrubowała cenę tego środka — można się bez niego obyć.

Na dobroć wymienionego wyżej, brak perboratu nie wpłynie ujemnie, gdyż środek ten posiada jedynie własności bielące.

Można też prać bieliznę bez mydła. Należy w tym celu na kocioł wody z bielizną użyć pół funta sody do prania (albo ługu z popiołu drzewnego), 50 gramów (2 kieliszki) amoniaku płynnego i 50 gr. nafty. — Po wygotowaniu bielizny należy takową spłukać odwarem korzenia mydliku.

Do rąk można sobie samemu sporządzić mydło z gliny. Używanie w tym celu pewnych gatunków gliny uznane jest od wielu wieków. Używa się w tym celu gatunku glinki zwanej kaoliną lub foluszem („bolus alba“).

Dla sporządzenia mydła należy stosować się do poniższej recepty: 100 gr. korzenia mydlanego gotować pół godziny w 300 gr. wody, poczem odwar przecedzić i dodać: 400 gram. kaoliny lub glinki białej („bolus alba“) i 400 gr. łojku (talku). Środki powyższe można nabywać w składach aptecznych. Po rozrobieniu na masę tworzy się kulki lub szcziłki dowolnej wielkości, dodając w razie życzenia jakiegos pachnidła dla zapachu.

Z wycieczki do Białej.

nap. Stanisław Rumszewicz.

I.

W niedzielę 6 sierpnia o godz. 3 po poł. około 10-ciu osób wyruszyliśmy na pieszą wycieczkę do Białej zorganizowaną przez częstochowski oddział Polskiego Tow. Krajoznawczego.

Po drodze przechodzimy obok maleńkiej drewnianej kapliczki M. B. Częstochowskiej o kształcie dachu właściwym polskiemu budownictwu drzewnemu z tak zw. dymnikiem w szczycie. Po obu stronach kapliczki 2 krzyże.

Na jednym wyryta data postawienia go 19 maja 1899 r.

Ze wzgórza, na którym wznosi się kapliczka, roztacza się widok wspaniały na Jasną Górę i miasto. Podług podania w miejscu, gdzie stoi kapliczka miała ziemia pochłoniąć niewierną małżonkę, uciekającą wraz z gachem od swego męża. Inne podanie głosi, iż tu zbójcy mieli zamordować jakiegoś kupca. W 1905 roku miał się w kaplicy tej ukrywać bandyta.

Z lewej strony w pewnem oddaleniu od drogi widać okopy szwedzkie. Śród widny piaszczystej wawóz, zwany „Kumoterskim dołem“, gdyż ongi jakiś kumoter miał tu zabić drugiego kumotra. W pobliżu 17 mogił „pepesowców“, rozstrzelanych w r. 1906 z wyroków rosyjskiego rządu wojennego.

Ponure otoczenie pustynnych widm piaszczystych dziwnie harmonizuje z tą pępą doliną śmierci. Tuż obok rów głęboki, za którym zaczyna się dawny rosyjski poligon wojskowy. — Na lewo krzyż z roku 1866.

Wprost las z prawej strony z za lasu widać biały mur kapliczki św. Marji Magdaleny w Za-

Roczne Kursy Handlowe W. Nassalskiego

Specjalne Kompletty zajęć praktycznych i korespondencji handlowej niemieckiej i francuskiej

Informacji udziela i zapisy przyjmuje kancelarja Kursów ul. Teatralna № 23 m. 3 w dnie powszednie od godziny 8-jej i pół. do godziny 4-jej i pół po południu. Wykłady rozpoczają się 6 Września.

bieńcu. Po lewej stronie pas mocno przerzedzonego lasu. Na prawo na horyzoncie z za sinej, kobaltowej wstęgi lasu wystrzela wieżycza kościoła w Kłobucku. Obok wierzchołek góry Kamyskiej. Wchodzimy do Zabieńca.

Podania z okolic Częstochowy.

Tuż przy moście nad Wartą, we Mstowie, widać fundamenta i gruzów trochę. Stał tam dawniej kościół pod wezwaniem św. Stanisława. Podanie niesie, że razu pewnego św. Stanisław, wybrał się piechotą w te strony. Zaszedł do Borowna. Przy drodze było pole dzienne urodzajnego grochu. Zmęczony i zmóżony gościem Święty, zaczął jeść strączek po strączku i ani się spostrzegł jak coraz dalej w pole się zagłębił. Spostrzegli obcego dzicy naówczas gospodarze i za szkodę im wyrządzoną sroście poturbowali. Przyjęty tak niegościnnie, zawrócił św. Stanisław do Warty doszedł i tu się wykapął. Zimna woda orzeźwiła go. Chcąc jednak ukarać mieszkańców Borowna za tak zachwałę się z nim objęcie miał tu jak podanie niesie, wyrzec te słowa:

„Borowno, Borowno
Tobie grochu nie rodnó“.

I od tej chwili groch się w Borownie nie rodzi, zaś nad brzegiem, gdzie Święty się kąpał wystawiono kościółek pod Jego wezwaniem i właśnie szczątki z niego pozostały we Mstowie.

Eligja B.

Dobry kawał.

W XVIII wieku w ciągu kilkudziesięciu lat członkowie paryskiej Akademii Nauk i innych ciał naukowych w Europie łamali sobie głowy nad rozwiązaniem następującego zagadnienia sprzecznego z ogólnie uznanymi prawami fizyki, mianowicie, dlaczego, jeśli do naczynia wypełnionego szczerlnie po brzegi wodą, wpuścić żywą rybę? to woda nie przelewa się za brzegi?

Na ten temat w zgromadzeniach ówczesnych luminarzy nauki prowadzono dyskusje długie i nużące, napisano setki ksiązek, broszur i traktatów, a pomimo to zagadka pozostała zagadką. Nareszcie komuś przyszła myśl do głowy, nalał on do naczynia pełno wody, włożył do niego żywą rybę... i woda przelała się za brzegi.

Rozmaitości.

Urzędniczki kolejowe w spodnicach.

Zarząd kolei wydał w Niemczech rozporządzenie, na mocy którego urzędniczki kolejowe, pełniące służbę przy pociągach, muszą z względu na bezpieczeństwo osobiste nosić ubiór służbowy, podobny do męskiego, a więc czapki, kurtki i spodnie bufiaste. Poza służbą natomiast wolno im nosić stroje kobiece. Naczelnicy są obowiązani dostarczyć personelowi żeńskiemu osobnej ubikacji do przebrania się.

Także ofiara wojny.

Dzienniki holenderskie donoszą, że w pobliżu wybrzeży holenderskich znaleziono zwłoki wieloryba bez głowy. Zdaje się że wieloryb ten natrafił na minę, która eksplodowała, urywając łeb wielorybowi.

Humor i Satyra.

Szczyt grzeczności.

Elegantka (trącając przechodnia w oko parasolem): Ach, przepraszam pana.

Przechodzień (z ukłonem) odpowiada: Nic nie szkodzi, zostało mi jeszcze jedno.

Letni rozkład pociągów.

od dnia 1 maja 1916.

Z Częstochowy odchodzą

pociągi w godzinach następujących:

Do Herbów: 5.43 rano, 11.58 w południe, 4.08 po poł., 7.53 wiecz.

Do Kielc: 10.15 wiecz., 5.14 rano, 1.00 po południu.

Do Sosnowca: 7.06 rano, 10.44 rano, 11.55 w południe (pośpieszny), 5.21 po południu, 9.51 wieczorem, 4.17 rano (pośpieszny).

Do Warszawy: 9.28 rano, 12.47 w południe (pośpieszny), 2.12 po połud., 5.12 po południu, 9.08 wiecz., 1.07 w nocy (pośpieszny).

Do Częstochowy przychodzą

Z Herbów: 7.42 rano, 10.45 rano, 12.85 w poł., 6.01 wiecz. 10.00 wiecz.

Z Kielc: 10.30 rano, 4.29 po poł., 11.34 w nocy.

Z Sosnowca: 9.18 rano, 12.37 w poł. (pośp.), 2.04 po poł., 5.02 po poł., 8.58 wiecz., 1.02 w nocy (pośp.)

Z Warszawy: 6.58 rano, 10.84 rano, 11.48 rano (pośp.), 5.11 po poł., 9.41 wiecz., 4.10 rano (pośp.)

Wózek dziecięcy w dobrym stanie sprzedam, Szkolna 5 — A — Galiński.

Pokój umebowany, dwuokienny z osobnym wejściem od korytarza przy ulicy Szkolnej od odnajdywa Tamże obiady prywatne. Wiadomość w kantorze „Gońca“ 0147—

500 marek nagrody kto wskaże miejsce skradzionej pary kont klacze maści gniaźde lat 7 wysoka ogierek maści gniaźde lat 1 i pół: wiadomość Administracja Gońca Częstochowskiego. 593—

Do sprzedania deski podłogowe oraz kilkanaście metrów dębiny w słupkach. Wiadomość: ulica św. Barbary Nr. 21.

Zgubiono legitymację Nr. 1400/13 Dawida Obermana ul. Warszawska 45. 591—

Rower do sprzedania ul. Ogrodowa Nr. 69 A. Wittych. 591—

Miód do sprzedania hurtowo i detalicznie Rynek Wieluński № 5. Sklep S. Socha-rowskiego. 587—

Skradziono dwa weksle po rb. 500 Fajls-objanowi Kopińskiemu podpisane przez Michała i Helenę Kopińskich Ostrzeża się przed nabyciem. 586—

Miód lipcowy wyborowy, Masło, Ser śmietankowy, Śmietana, Margaryna i Rybę suszoną poleca Skład Ryb ul. Panny Maryi № 25. 585—

Otwieram stancje dla uzoi, którym zapewniam opiekę rodzicielską oraz życie dostanie i zdrowie. Ul. Teatralna Nr. 17 J. Grudzińska. 581—

Przyjmuję uzoi lub uzienice na stancje i całonocnym utrzymaniu. Mleczarnia Skrzydłów. 579—

Szozepienie Osipy

w lecznicy dr. Nowaka Teatralna 14 codziennie oprócz dni świątecznych od 9-11 rano i od 3-6 po poł. 578—

Teatr „PARYSKI” ul. P. Maryi 19.

Program od Wtorku 15-go do Piątku 18-go Sierpnia, 1916 r.

DETEKTYW BEZ RĄK

Dramat w 5 ciał wielce zajmujących częściach z udziałem słynnego artysty bez rąk, **C. H. Unthana.**

PODEJRZLIWA MAŁŻONKA (wyborna kom.) | **PARYSKA ROZJĘDRA** (zdjęcia z natury)

Nowość!

Na scenie!

Nowość!

Tylko dziś, t. j. 15-go Sierpnia 1916 roku.

SEZON

Fragment sceniczny w 1-ym akcie W. Porzyńskiego.

Nad program na żądanie publiczności!

Występy małego „Jasia” z kinematografu z nowym repertuarem!

Dina König wystąpi z nowym polsko-niemieckim repertuarem!

Teatr „ODEON”

Program od soboty 12-go do czwartku 17-go Sierpnia 1916 roku.

Miłość i Scena

Wybitny dramat w 3 częściach, w wykonaniu artystów włoskich.

Część 1-a: **Lekkomyślny małżonek.** — Część 2-ga: **Miłość i sztuka.**

Część 3-cia: **Śmiertelna próba.**—

Doktor Szulc

Arcywesola farsa w 3-ech częściach.

Część 1-a: **Odpalony Fryc.** — Część 2-ga: **Fatszywy doktor**

Część 3-cia: **Nocne pacjentki.**—

BARWNY MOTYL (z natury) | **LEKTRACYZNY PRAKTYKANT** (homilczny)

Ceny miejsc zwykłe. — Szczegóły w programach.

w „Apollo” **PALAIS de GLACE** ul. Panny Maryi 12.

Dziś i dni następnych

Ańdzia (wesola operetka)

DZIAŁ KONCERTOWY z udziałem p. Tokarskiej

oraz **BALET — CYGAŃSKIE ROMANSE** wykona p. **WOJNOWSKA**

Pierwszy występ postacią w „Palais de Glace” (wesola farsa)

ZARZĄD

Gimnazjum T-wa Opieki Szkolnej

zawiadamia osoby interesowane, że egzaminy wstępne rozpoczną się 23 sierpnia o godzinie 8 i pół rano — egzaminy poprawkowe 26 Sierpnia o godzinie 8 i pół rano.

Plan egzaminów wywieszony w przedsiönku Gimnazjum. Podania kandydatów przyjmuje kancelarja tylko do dnia 22 sierpnia w godzinach 10—12 rano.

Początek roku szkolnego 2 września.

Nabywajcie bilety

LOTERII DOBROCZYNNIEJ 1916 r.

Rady Głównej Opiekuńczej.

Główna wygrana **150,000 mk.**

Cena całego losu 10 mk. 30 f.   Cena 1/2 części losu 2 mk. 6 f.

Ciągnięcie rozpocznie się 2 października 1916 roku.

W kraju i dla kraju!

Pierwszorządca Chrzęstońskie Pracownia GORSETÓW

„JÓZEFY”

Nagrodzona Medalem

CZĘSTOCHOWA, ul. P. Marji 46.

róg Szkolnej Nr. 1.
gorsety kroj paryskich i wiedeńskich higieniczne i do wytwórnianiu figury szelki do prostego trzymania biustonosze, pasy i t. d. Pranie, reperacja i prze-rabianie. — Ceny umiarkowane. 1447

Kursa dla Ochroniarek i Froebianek

oraz Zakład Froebowski

Stanisławy Ligezówny

w Częstochowie, Teatralna 26.

Przyjmuje zapisy pań i dzieci codziennie od 9 rano, do 7 wieczorem. Rozpoczęcie zajęć dnia 2-go września 1916 roku.

Kursy Handlowe przy Stowarzyszeniu Pracowników Handlowych i Przemysłowych m. Częstochowy

Zapisy na nowy rok szkolny przyjmuje się codziennie oprócz dni świątecznych w lokalu Stowarzyszenia ul. Piękna 6 od 6-tej do 7-mej p. p.

Termin zapisów do 20 Sierpnia r. b. Zarząd.

Szkoła Rzemiosł dla kobiet

Stanisławy Ligezówny

w Częstochowie, Teatralnej 26.

Krój, szycie ręczne i maszynowe, haft biały, kolorowy i artystyczny, cerowanie swykosina, deseniove, roboty klocekowe tiulowe, sztydkowe, krzyżowe, na drutaq, na siatce gobeliny, aplikacje, point lace, wyroby z rafji, guzikarstwo. Słójd drobny, wiorkowy, papierowy, sznurkowy, słomiany, drewniany, gliniany, wyrzanie, wypalanie, rysunki praktyczne, kopjowanie ze wzorów, kompozycje własne w zastosowaniu do wszelkich robót. Kwiaty. Malowane na szkle, drzewie, skórze i materiałach. — Szostkarstwo. Zapisy przyjmuje codziennie od 9 r. do 7 w.

LEKARZ-DENTYSTA

Michał Grejniec

w Częstochowie

ul. Panny Maryi № 10.

Choroby zębów i jamy ustnej. przyjmuje codziennie od 9—1 i od 3—7 wieczorem.

Doktor PAWEŁ BRONIAŁOWSKI

w Częstochowie przeprowadził się na ulicę Panny Marji Nr. 21 obok Teatru Paryskiego.

Choroby skórne i dróg moczowych. Przyjmuje od 9—12 rano i od 4—7 po poł. Panie od 12—1 po poł.

8-mio klasowe

Męskie Gimnazjum Realne

(z taolną).

Ręszdza Dr. Stanisława Kronenberga

przyjmuje zapisy do klas — wstępnej, I-ej i II-ej w kancelarji przy ul. Panny Marji (III Aleja) № 80.

Opłata 50, 60, i 70 rubli rocznie. Przy szkołach „stancya” dla uczniów.